

DALAMAN TİGEM

TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

http://www.zmo.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=8914&tipi=38&sube=0

Yayına Giriş Tarihi: 01.07.2008 Güncellenme Zamanı: 01.07.2008

10:06:53 Yayınlayan Birim: GENEL MERKEZ

“ Dalaman TİGEM'in verimli arazileri "Turizm Gelişim Bölgesi" ilan edilerek, yapılaşmaya açılmak isteniyor... Narenciye bahçelerine golf sahası Dalaman ovasının akciğeri yok olacak

İsrail bir karış toprak elde etmek için çöle uçakla toprak taşıırken, Hollanda bir karış toprak için denizi doldururken, Japonya tarımsal maliyetleri yüksek olmasına karşın tarımı desteklerken, Türkiye kısa vadeli çıkarlar uğruna bilinçsizce tarım arazilerini israf ediyor. 2.5 cm kalınlığında bir toprak tabakasının oluşması için bile 300 ile 1000 yıl arasında uzun bir süreye gereksinim duyuluyor.

Dalaman TİGEM'in yılda 3 ürün alınabilen verimli arazileri, "Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi" ilan edilerek, yapılaşmaya açılmak isteniyor. Bir tarafı beton yığını olmuş Dalaman ovasının akciğeri konumundaki TİGEM'i yok edecek proje kapsamında, narenciye bahçelerinin yerine Eko-Kent ve Golf-Kent kurulması öngörülüyor. Proje nedeniyle 1. sınıf tarım alanları ve 150 bin ağaç tehdit altında bulunuyor.

Doğal sınır oluşturan Dalaman Çayı'nın bir tarafını Akdeniz, diğer tarafını Ege olarak böldüğü Dalaman Tarım İşletmesi'nin toprakları, ilçenin girişinden denize kadar uçsuz bucaksız yemyeşil bir ova olarak uzanıyor. Başlangıçta 300 bin dekar büyüklüğünde olan işletme arazisi yıllar içinde çeşitli kurumlara yapılan tahsisler nedeniyle bugün 35 bin dekara kadar düşmüş durumda. Ancak araziler öyle bakımlı ki, tarım yapılmayan alan hemen hemen yok gibi. İşletmecilikte 100. yılını geride bırakan Dalaman TİGEM, dünyada örneğine az rastlanacak derecede verimli topraklarıyla dikkat çekiyor. Oksijen deposu Günlük ağaçları ve İspanya ile rekabet edilen "Erkenci Enterdonat Limon" bu bölgede hayat buluyor. Enterdonat Limonun Türkiye'deki fiyatı Dalaman İşletmesi'nde oluşturuluyor. Ekilen her tohumu yanıt veren topraktan yılda 3 kez ürün alınıyor. Polikültür tarım yapılması nedeniyle çok çeşitli tarımsal bitkiler yetiştiriliyor.

TİGEM'in her yıl kar eden birkaç işletmesinden biri olan Dalaman İşletmesi'nin 2003 yılı net karı 1 trilyon 127 milyar lira, 2004 yılı karı da yaklaşık 850 milyar lira olarak gerçekleşti. İşletmenin 34.399 dekarlık arazisinin 26.263 dekarı kültür altı, 8.064 dekarı kültür dışı araziden oluşuyor. 2004 yılı buğday verim ortalaması 542 Kg/da, ayçiçeği verim ortalaması 383 kg/da, silaj mısır ortalaması 4.005 kg/da, pamuk verim ortalaması 374.8 kg/da olarak gerçekleşti. Dalaman Tarım İşletmesinde yetiştirilen buğday çeşitleri Ceyhan-99, Basribey-95, Buğday Ziyabey-98, Buğday Cumhuriyet-75 olarak sıralanıyor. Ekolojik olarak yalnızca işletmede üretilen Buğday Cumhuriyet 75 ve mısır tohumlukları (Kompozit Arifiye Silaj Mısır) ile Aydın, Muğla ve Denizli dahil 11 ilin tohumluk gereksinimleri karşılanıyor. 1200 baş hayvanın bulunduğu işletme bölgenin damızlık hayvan ihtiyacını da gideriyor. Dalaman TİGEM bu özelliğiyle Orta-Batı Akdeniz ve Ege Bölgesi'nde tohumluk ve damızlık görevini yapan tek işletme olarak öne çıkıyor.

1600 kişinin geçim kaynağı

Son derece bakımlı arazilerindeki 97 bin ağaçtan alınan yaklaşık 10 bin ton narenciyeyi yurtdışı ve yurtiçine pazarlayan işletme, yıllık ortalama 400 aileye (her ailenin 4 kişiden oluştuğu hesaplanırsa 1600 kişi) geçim kaynağı sağlıyor. Böylece bölgede ve ilçede istihdam yaratarak işsizliği azaltıyor. İşletmede, bölge çiftçilerine, teknik elemanlara ve tarım danışmanlarına yönelik gerek bitkisel üretimde gerekse hayvancılıkta, çeşitli uygulamalı tarımsal eğitimler yaptırılıyor.

Dalaman İlçesi de ilginç bir görüntü sergiliyor. Ovanın doğusu sahile kadar yapılan binalarla betonlaşmışken, batısı, burada TİGEM ve Cezaevi arazilerinin yer alması nedeniyle bugüne kadar doğal yapı bozulmadan korunabilmiş. İşletme, endemik bitki örtüsüyle "akciğer" işlevi görerek, betonlaşmış ovanın nefes almasını sağlıyor.

Ancak Subtropik iklimi ve tarımsal yönden taşıdığı stratejik öneme karşın İşletme, 2005 Ocak ayında çıkartılan Bakanlar Kurulu kararı nedeniyle yapılaşma tehditi altına girdi. Bakanlar Kurulu'nun 6 Ocak 2005 tarih ve 25692 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan kararıyla Dalaman ve Ortaca ilçelerinin önemli bir bölümünü içine alan 300 bin dekarlık alan "Muğla-Dalaman Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi" ilan edildi. Dalaman TİGEM'in 34.399 dekarlık arazisinin 17.963 dekarı da bu bölge içinde yer alıyor. Sözkonusu alanın 11.723 dekarı 1. sınıf tarım arazilerinden oluşuyor. Burada narenciye ağaçları da içinde olmak üzere toplam 150 bin ağaç bulunuyor. Turizm Bölgesi ilan edilen alanın geri kalan kısımlarında ise 1324 dekar okalıptus ağacı, 1333 dekar kumsal arazisi, 2.933 dekar dağlık arazi, 650 dekar da kültür dışı arazi yer alıyor.

Tarıma açılacak arazi kalmadı

Sözkonusu karar, dünyada tarıma açılacak arazisi kalmayan 19 ülkeden biri olan Türkiye'de, sınırlı büyüklükteki tarım topraklarının da halen amacı dışında kullanılmaya çalışıldığını gösteriyor. Turizm Bölgesi olarak, tarım yapılmayan alanlar varken, tamamı sulu, mutlak tarım arazisi ve dikili tarım arazilerinden oluşan işletme topraklarının seçilmesi büyük tepki görüyor. Alınan bilgiye göre sahil bölgesinde işletmece kullanılmayan 4 bin dekarlık alan bulunuyor. Ancak tarım topraklarına sahip çıkılması gerekirken, "tarım ve orman arazilerinin korunmasını" öngören Anayasa'nın 44. ve 45. maddeleri de çiğnenerek, tam tersi yönde uygulamalara gidiliyor. Türkiye'de 1. sınıf tarım toprakları ülke yüzölçümünün sadece yüzde 6,4'ünü, 2. sınıf tarım toprakları ise % 8,7'sini oluştururken, her yıl çoğunluğu 1. ve 2. sınıf tarım toprağı olan binlerce dekar arazi konut, turizm ve sanayi yerleşimine açılıyor.

Türkiye'de işlenen 28.053.507 hektarlık arazinin ancak 3.592.387 hektarı sulanıyor. Dalaman işletmesinde sulanan arazi rakamı ise 2500 hektar olarak gerçekleşiyor. İşletme ve çevresinde kuru ziraatın tersine buğdaydan dekara 500-700 kg/da verim alınıyor; buğday hasat edildikten sonra ikinci ürün (mısır gibi) ve daha sonra da kışlık sebze ekilebiliyor. Uzmanlar, kuraklık tehlikesine karşı yağış rejimi ve toprak kalitesinin iyi olduğu sahil bölgelerinin ülke tarımı açısından büyük önem taşıdığına işaret ediyorlar.

Bakanlar Kurulu kararı, Dalaman İşletmesi'ndeki narenciye bahçeleri ve birinci sınıf tarım arazilerinin yapılaşmaya ve turizme açılarak yok edilmesi anlamına geliyor. Projeye Enterdonat limon, greylort ve portakal ağaçlarının yer aldığı narenciye bahçelerinin yerine Eko-Kent ve Golf-Kent yapılması öngörülüyor. İlerleyen dönemlerde narenciye bahçelerinin bakımı yapılmayacağından, Türkiye'nin ihracattaki en büyük narenciye işletmesinin 2-3 yılda elden çıkacağı vurgulanıyor. Bu karar nedeniyle bölgede arıcılığın da biteceğı belirtiliyor.

Deprem tehlikesi göz ardı ediliyor

Bölge, tarım açısından taşıdığı önemin yanı sıra 1. derecede deprem kuşağında yer alması nedeniyle de yapılaşmaya elverişsiz bir görüntü sergiliyor. 17 Ağustos depreminde taban yerler ve ovalara yapılan evlerin birçoğunun yıkıldığı, 20 bine yakın insanın yaşamını yitirdiğı anımsatılarak, bu nedenle tarım topraklarına tesis yapılmaması gerektiğı belirtiliyor. Bakanlar Kurulu kararıyla bu deprem tehlikesi de göz ardı ediliyor.

İşletmenin ortasında yer alan askeri havaalanı nedeniyle 500 metre etrafı yasak bölge olarak belirlenmiş durumda. Denizin kayalık, derin ve dalgalı olması nedeniyle serbest olmasına karşın, halk şu anda bile denize çok ilgi göstermiyor. İşletmede, özellikle sahilde 4-5 yılda bir hortumun oluştuğı ve MOPAK kağıt tesislerinin sahilde atık suyunu bıraktığı da göz önüne alınırsa burasının turizm açısından çok uygun olmadığı açıkça ortaya çıkıyor.

"Doğal Sit Alanı"

Proje alanı içinde Dalaman kıyısının tamamını içine alan bölge "Doğal Sit Alanı" kapsamında bulunuyor. Bu alanların bir kısmı ise Özel Çevre Koruma Bölgesi içinde kalıyor. Alınan bilgiye

göre, Çevre ve Orman Bakanlığı'nca proje alanına ilişkin verilen görüşte, Dalaman çayı ile Kocagöl arasındaki sahilten Sarıgerme Turizm Merkezi'ne kadar olan alanın muhtemel sulak alan sınırı olduğu belirtildi. Dalaman Kıyısının 12.10.2004 tarihinde Ulusal Sulak Alanlar Komisyonu'nda oyçokluğu ile ilan edilmek üzere Ramsar'a aday alanlar arasına alındığı kaydedildi. Bakanlık, ayrıca alanın uluslararası sözleşmelerin yapıldığı kaplumbağa üreme bölgelerini de kapsadığı uyarısında bulundu.

Proje alanı sınırları içerisinde Kocagöl ve Kükürtlü Göl gibi önemli doğal kaynaklar yer alıyor. Ayrıca çeşitli yerlerde doğal çıkışlı kükürtlü su kaynakları da bulunuyor. Yörede doğal bitki örtüsünün önemli bir bölümünü kızılçam ormanları oluştururken, ormanlık alanların yamaçlarında zeytin ağaçları yer alıyor. Ayrıca bölgede mersin, kekik, zakkum, defne gibi maki türleri yetişiyor.

Bölgeye yapılması düşünülen tesisler

Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü'nün Dalaman Yaşam Kenti Projesi Kitapçığı'nda, bölgede Eko Kent, Sağlık Kent, Klima Kent şeklinde başlıca gelişme odakları kurulması öngörülüyor. Buna göre, proje kapsamında yer alan TİGEM arazisinin Kültür ve Turizm Bakanlığı'na devredilmesi isteniyor. Kitapçıkta, bu arazilerin Dalaman Turizm Kenti Projesi içinde tarımsal potansiyelinin korunması, kırsal turizm yapılması ve tesislerin tarım amaçlı kullanılmayan eğimli tepelik alanlar üzerinde oluşturulmasının planlandığı iddia ediliyor. Ancak kitapçıkta, "Proje kapsamında yer alan, TİGEM'den tahsisli alınacak kamu arazilerinin kullanımı ve TİGEM arazisi içerisinde yer alacak Fuar ve Kongre Merkezi'ne ilişkin olarak Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, TİGEM ve Bakanlığımız arasında bir protokol imzalanmak suretiyle projenin realizasyonu gerekmektedir. Sözkonusu protokolda ayrıca 1. ve 2. sınıf tarım alanlarının turizm amaçlı kullanımına yönelik olarak ilgili mevzuatta değişiklik yapılması hususuna da yer verilmesi gerekmektedir" denilmesi, bu iddianın gerçekleri yansıtmadığını ortaya koyuyor.

Kitapçığa göre Eko Kent Projesi kapsamında bölgede yapılması düşünülenler şöyle:

"Hobi bahçeleri ve hobi villaları (tatil evleri), Çiftlik evleri ve sezonluk kiralık çiftlikler, Butik oteller/kompleksler, Sosyal merkezler, Kesme çiçekçilik/bahçe üretimi, Eko-park, Organik tarım üretim ve değerlendirme alanları (imalathaneler, yeme-içme, satış tesisleri), ARGE birimleri (Tarım odaklı turizm geliştirme birimleri), Fuar-kongre merkezi, Golf alanları, Rekreasyon alanları, Orman içi günübirlik alanlar."

Proje ile 1. Derece Doğal Sit ve Kıyı Alanı'nda; golf alanları, deniz ve iklim kürü, günübirlik alanlar, yeşil alanlar, plaj tesisleri, deniz müzesi, akvaryum, su oyunları, sportif tesisler ve benzerinin oluşturulması hedefleniyor. Havaalanının doğusunda kükürtlü kaynak sularının bulunduğu bölgeye yönelik hazırlanan Sağlık Kent Projesi'nde ise termal oteller, kür parkı ve sağlık merkezleri öneriliyor.

Kitapçığa göre Köyceğiz-Fethiye karayolunun kuzey kısmında öngörülen Klima Kent Altbölgesi'nde de, "yabancıların mülk edinmesi" düşüncesiyle orman dokusu içinde sağlık köyleri, bakım merkezleri, golf alanları ve tatil evleri planlanıyor.

Olumsuz görüş

Alınan bilgiye göre, proje kapsamında 11 milyar dolarlık yatırım yapılması öngörülüyor. Kültür ve Turizm Bakanlığı da, şu anda Muğla-Dalaman Turizm Kenti Projesi için çerçeve plan oluşturma çalışmalarına devam ediyor. Bakanlık, Dalaman TİGEM'in tarım arazilerinin, "turizm amaçlı iskana yönelik tarım dışı amaçlarla kullanılmasına" ilişkin olarak Muğla İl Tarım Müdürlüğü'nden görüş alınmasını bekliyor. Uzmanlar, ilgili yasal mevzuat uyarınca İl Tarım Müdürlüğü'nün olumsuz görüş vermesi gerektiğini vurguluyorlar. Olumlu görüş alınması halinde projenin uygulanmasına başlanacağı kaydediliyor. Ayrıca Turizm Bakanlığı'nın 34 bin dönümlük arazinin tamamını istediği öne sürülüyor.

Tren geçmeyen ilk tren garı Dalaman'da

Dalaman ve yöresinde ilk yerleşim tarihi M.Ö. 7. yüzyıla dek uzanıyor. Likyalılar ve Karyalılar'ın uzun süre iç içe yaşadığı bölge, M.Ö. 545'de Perslerin hakimiyetine geçiyor. Daha sonra bölgede sırasıyla Büyük İskender, Romalılar ve Bizanslılar hüküm sürüyor. 1284 yılında Menteşe Beyliği'nin eline geçmesiyle birlikte Dalaman ve yöresine hızlı bir Türk göçü başlıyor. Dalaman Çiftliği ise III Selim zamanında validesi Mihrişah Sultan'a armağan edilerek kuruluyor. 1820 yılında Vakıflar idaresine devrediliyor. 1905 yılına kadar devlete ait araziler yörede yaşayan feodal ağalar tarafından işleniyor. 1905-1928 yılları arasında Hidivi Abbas Paşa çiftliğin yönetimini alıyor. Ava meraklı paşa Dalaman'a bir av köşkü ve Mısır'a da bir tren garı yaptırmak istiyor. İki iş de Fransızlar'a veriliyor. Ancak hazırlanan projelerin karışması sonucu Dalaman'a Gar, Mısır'a da av köşkü yapılıyor. Böylece dünyada tren geçmeyen ilk tren garı Dalaman'a kurulmuş oluyor. 1908 yılında inşa edilen, mimarisi ve öyküsü ile hoş bir bina olarak tarihe geçen bu bina halen Dalaman Tarım İşletmesi'nin idari binası olarak kullanılıyor. Hidivi Abbas Paşa'nın çiftliğin reorganizasyonu için aldığı banka kredisini geri ödeyememesi üzerine çiftlik özel bir yasa ile Atatürk tarafından 1928 yılında Hidivi'den alınarak, Gros adında bir Fransız şirketine kiralanıyor. Şirket tarafından 10 yıl işletildikten sonra, 1938 yılında Atatürk'ün vasiyeti doğrultusunda Ziraat Vekaletine bağlı Devlet İşletmeleri Kurumu'na devredilen çiftlik; 1950 yılından sonra Dalaman Devlet Üretim Çiftliği oluyor. Çiftlik, 1984 yılından bu yana da TİGEM çatısı altında, Dalaman Tarım İşletmesi Müdürlüğü olarak çalışmalarını sürdürüyor.

Dalaman Tarım İşletmesi'nin diğer TİGEM işletmelerinden farklı bir yönü de bulunuyor. Çiftliğin olağanüstü tarihine koşut olarak parsel isimleri de büyük bir yaratıcılık sergiliyor. Parseller, "Kızlar Sarayı"ndan, "Nineler Yurdu"na, "Ambar Dolduran"dan "Hint Yağı"na kadar uzanan birbirinden ilginç isimlerle anılıyor. Diğer bazı parsel isimleri de şöyle:

"Kargalık, Dipsiz, Akçatal, Faraşbükü, Kabaklı, Şarлак, Hacı Osman, Cafer, Çelek, Tek Sülfata, Armutlu Tarla, Balikhane, Söğüt, Tokat Ağzı, Bekir Yurdu, Topal Osman, Cami Kırı, Domuz Ağılları, Tel İçi."

"Toprak yeniden üretilemez"

Dalaman Tarım İşletmesi'ne ait arazilerin, tarım dışı amaçla kullanılmasının yolunu açan Bakanlar Kurulu kararı büyük tepki gördü. Turizm Bakanı Atilla Koç ve AKP Muğla Milletvekilleri Hasan ÖZYER ve Orhan Seyfi TERZİBAŞIOĞLU'nun Dalaman Tarım İşletmesi'ni ziyaretlerinde, turizme ayrılan yerleri dahi gezmediklerini belirten çevre sakinleri, siyasilere daha duyarlı olmaya çağırıyor.

Ziraat Mühendisleri Odası Muğla Şube Başkanı Uluhan KORKUT, yeniden üretilmesi olanaklı olmayan toprağın, önemli ekonomik, ekolojik ve toplumsal işlevleri bulunan kıt bir kaynak olduğuna işaret etti. Tarım için elverişli olmayan arazi varlığı sanayi, turizm ve konut alanları gereksinimi karşılayabilecek durumdayken, çoğunlukla iyi nitelikli tarım alanlarının seçildiğini anlatan KORKUT, "Dalaman'da yapılan tercih de ne yazık ki aynıdır" dedi.

Anayasa'nın 44 ve 45. maddeleri, Tarım Arazilerinin Korunması ve Kullanılmasına Dair Yönetmelik ve Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Yasası ile getirilen hükümleri anımsatan KORKUT, "Tüm bu mevzuatlar incelendiğinde sulu, mutlak ve dikili tarım arazisi özelliklerini taşıyan Dalaman Tarım İşletmesi arazilerinin tarımsal üretim dışında tarım dışı amaçlarla kullanılmasının yasal olarak mümkün olmadığı görülmektedir" diye konuştu.

Tarım-İş Sendikası Yönetim Kurulu Üyesi Ziya ELMAS, Bakanlar Kurulu'nun kararına karşı açtıkları dava üzerine mahkemenin Başbakanlık'tan savunma istediğini belirtti. "Turizm olursa, 7'den 70'e herkese iş imkanı sağlanacak" iddiasıyla bölge halkının yönlendirilmeye çalışıldığını anlatan ELMAS, "Halbuki orada çalışanlar ve aileleri bir arada düşünülürse 1000 kişiye istihdam sağlanıyor. Bunun haricinde vatandaşa bitkisel ve hayvansal üretim konusunda yardımcı olan bir kuruluş. Buranın gitmesine kesinlikle karşıyız. Bunun için elimizden geleni de yapacağız" dedi. İşletme arazisinin "tarım arazisi olmadığına" yönelik bir rapor verilemeyeceğini belirten ELMAS, "Orada, kullanılmayan 7 dönümlük bir arazi var. Orayı alsınlar. Bunu biz de istiyoruz, halk da istiyor, işletme de istiyor. Ama diğer araziler tarıma elverişli ve üzerinde 154 bin ağaç

var. Bunun herkes bilincinde. Bunları raporlarıyla birlikte savcılığa intikal ettirdik" diye konuştu.

ATAÇEV Derneği Kurucu Üyesi, Jeoloji Yüksek Mühendisi Dr. Eşref ATABEY, Fethiye, Dalyan ve Dalaman kıyılarının 1. derece deprem bölgesinde yer aldığını ve tsunami riski altında bulunduğunu bildirdi. Tarım topraklarının yerleşime açılmasının Anayasa ve uluslararası sözleşmelere aykırı olduğu gibi olası bir depremde can ve mal kaybı tehlikesi de doğuracağını anlatan ATABEY, "Dalaman Ovası'ndaki tarım toprakları, Dalaman ve Ters Akan çayının binlerce yıldan beri taşıdığı kum, silt ve killi malzemeden oluşmaktadır. Bu siltli malzemenin yoğun olduğu alanlar deprem riski taşımaktadır bunun da nedeni sivilaşmadır. Buraların yapılaşmaya açılması ileride telafisi zor sonuçlar yaratacaktır" dedi.

Türkiye'de tarım alanlarının "Turizm Gelişim Projesi" adı altında sürekli yok edildiğine işaret eden ATABEY, şöyle konuştu:

"Bir gram kuru tarım toprağında 100 milyon ile 1 milyar arasında organizma yaşamaktadır. Yok edilen tarım toprağı aslında bir canlı varlıktır. Bu canlı varlık, insanların beslenmesi, varlığını devam ettirmesi için en büyük gıda kaynağıdır. Dolayısıyla bu kadar uzun süreçte oluşmuş bir varlığın, yaşamımızı sürdürecektir bir olgunun turizme tercih edilmesi düşündürücüdür. Turizm, tarım, ticaret bunların hepsi dengeli, sistemli bir şekilde yapılmalıdır. 'Dalaman Tarım İşletmesi ovanın merkezindedir, dolayısıyla turizm gelişim planını engellemektir' düşüncesiyle buranın Kültür Bakanlığı'na devredilmek istenmesini kınıyorum. Çünkü tarım alanları o bölgede yaşayanların ya da belli kurumların değil, bütün insanlığın alanlarıdır."

İspanya'daki betonlaşma nedeniyle turistlerin artık bu ülkeyi tercih etmediğine dikkat çeken ATABEY, "Turizmden kazanç sağlanacaksa öncelikle temiz doğaya sahip çıkmalıyız. Beton yığını turistlerin ilgisini çekmeyecektir. Ayrıca bugün özgürce dolaşabildiğimiz alanlar, ileride yapılacak turizm tesisleri nedeniyle kurtarılmış alanlar haline gelecektir" dedi.

ATABEY, tarım alanlarına yönelik bu tür uygulamalar nedeniyle ülkenin giderek dışa bağımlı hale geldiğine de işaret etti.

Muğla Gazetesi Haber Müdürü Hüseyin ATILGAN, ülke ve yöre ekonomisine ciddi katkılar sağlayan TİGEM'in, stratejik bir önemi bulunduğunu kaydetti. Bazı tohum çeşitlerinin yalnızca Dalaman İşletmesi'nde üretildiğini anımsatan ATILGAN, şu görüşleri dile getirdi:

"TİGEM'in hem ülkemiz, hem de bölgemiz için katkıları saymakla bitmez. Öte yandan gerek ülkemizdeki, gerek dünyadaki olaylar, küresel ısınma gibi konulardan dolayı tarım topraklarının yaşamsal değeri her geçen gün artıyor. Muğla'nın turizm bölgesi ilan edilmesine karşı değiliz. Karşı olduğumuz şey bu bölgenin tarım topraklarını kapsamaması. Sanayi de olmalı, turizm de olmalı. Ama yaşayabilmemiz için tarım toprakları, tarım ürünleri şart. Biz bunun mücadelesini veriyoruz. Kaş yapalım derken göz çıkartılıyor şu anda. Yetkililer, ilgililer, bakanlık ve hükümet bu yanlıştan dönmeli."

ATILGAN, alüvyon topraklardan oluşan tarım arazileri üzerinde yapılaşmanın, olası bir depremde facialara yol açabileceği uyarısında da bulunarak, turizm tesislerinin yamaçlarda kurulması gerektiğini söyledi.

Tarım-İş'in Dalaman için açtığı davaya müdahil olduk

Tarım-İş Sendikası, Dalaman'ın Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi olarak ilan edilmesine ilişkin Bakanlar Kurulu kararının iptali ve yürütmesinin durdurulması istemiyle 7 Mart 2005 tarihinde Danıştay'a dava açtı. ODA'mızın da müdahil olduğu davanın dilekçesinde özetle şu unsurlara dikkat çekiliyor:

- Bu karar ile bölgede oluşturulacak turistik ve ticari tesisler yerleşik ve gündelik nüfusun artışına ve kentsel sorunlara neden olabilecektir. Üst ölçekli plan kararlarına dayanmayan böyle bir işlemin şehir planlaması açısından da olumsuz sonuçlar doğuracağı açıktır.
- Bu karar alınırken bölgenin niteliği hiç dikkate alınmamıştır. Bu alandaki arazilerin hepsi birinci sınıf tarım arazileridir. Bu bölge içerisinde bulunan ve tarihi geçmişe sahip

Dalaman Tarım İşletmesi Müdürlüğü'ne ait tarım arazileri de yok olacaktır. Bu kararın uygulanması halinde telafisi mümkün olmayacak zararların doğacağı, adeta bizlerden sonraki nesillerin yaşamlarına kastedileceği açıkça anlaşılacaktır.

- Kararla, Dalaman Tarım İşletmesi'nin, Dalaman Çayı'nın getirdiği alüvyonlu topraklar ile oluşan binlerce yıllık bir zaman içerisinde tarım toprağı niteliğini kazanan birinci sınıf tarım arazileri yapılaşmaya açılacaktır. Bu karar ile bir daha elde edilmesi mümkün olmayan ve devamlı azalan tarım arazilerinin elden çıkması sözkonusu olmaktadır.
- Bakanlar Kurulu, bu kararı tesis ederken Tarım Arazilerinin Korunması ve Kullanılmasına Dair Yönetmelik hükümlerini dikkate almamıştır. Ayrıca Dalaman İşletmesi'nden tefrik edilen arazilerin bulunduğu bölge, geçmişte bataklık bir yapıda iken arazi ıslah çalışmaları ile birinci sınıf tarım arazisi niteliğine kavuşturulmuş olup, bu tarım arazileri yumuşak zemin üzerinde bulunmaktadır. Bölgenin birinci derecede deprem kuşağında olması, tektonik yapısının durağanlaşması sebebiyle her zaman deprem riski altındadır. Böyle bir bölgenin turizm alanı ilan edilmesi, ileride telafisi güç zarar ve acıların oluşmasına da neden olabilecektir.
- Anayasamızın hükümlerine uygun olarak tarım arazilerinin niteliğini koruyacak yeni düzenlemelere ihtiyaç varken, bu tip düzenlemelerin yapılmasının kamu yararı ile bağdaşmadığı ortadadır

